Metaalunievoorzitter Fried Kaanen signaleert omslagpunt in investeringsbereidheid

'Investeer in flexibiliteit en reactiesnelheid'

Al zes kwartalen achtereen boekt het MKB-metaal voorzichtige groei. Dat blijkt uit de economische barometer van Koninklijke Metaalunie. In de meest recente barometer gaven opvallend veel metaalondernemers aan dat hun prijsniveaus verbeteren en dat zij ruimte zien voor prijs- en margeverbetering. "Dat is eigenlijk voor het eerst", zegt Metaalunievoorzitter Fried Kaanen, die spreekt van een bemoedigend signaal. Betekent dit nu ook dat er meer ruimte is om te investeren? "We staan op een omslagpunt, er wordt weer geïnvesteerd", aldus Kaanen.

En dat is uiteraard goed nieuws voor de exposanten op METAVAK, een vakbeurs die door Kaanen wordt omschreven als 'een prachtige machine- en apparatenbeurs'. METAVAK zal volgens hem laten zien dat de ontwikkelingen bij de aanbieders van machines en gereedschappen voor metaalbewerking niet stil hebben gestaan. Kaanen noemt als voorbeeld de ontwikkeling van de fiberlaser, die snel terrein wint op de CO2 lasersnijmachines. "Maar ook op het gebied van verspanen en robotisering is er volop geïnnoveerd."

Rem op investeringen

Aan de aanbodzijde zijn er dus tal van nieuwe producten en diensten en verbeterde producten op de markt gekomen, terwijl aan de vraagzijde, min of meer noodgedwongen, de rem op investeringen stond. In de jaren 2006 en 2007, eigenlijk tot halverwege 2008, groeiden de bomen tot in de hemel. De omzet leek bij het MKB-metaal vanzelf binnen te komen en men kon uitstekende marges maken, hetgeen alle ruimte gaf om te investeren. Dat gebeurde dan ook volop, vaak zelfs meer dan nodig. Ondernemers kozen bijvoorbeeld toch maar voor een paar kW extra vermogen, voor een extra as en/of een paar mooie opties. Financieel kon het allemaal en je wist maar nooit waar het ooit nog eens goed voor zou zijn. De crisis maakte daar met een harde klap een eind aan. De investeringen werden fors teruggeschroefd.

Op de investeringsniveaus van voor de crisis zitten we nog lang niet; niet in Nederland en niet in Europa. Cecimo, de overkoepelende organisatie van Europese gereedschapsmachineproducenten en –leveranciers, maakt zich al enige tijd zorgen over het verouderende Europese machinepark en riep eind vorig jaar nog overheden op tot actie om investeringen in machineparken te bevorderen. Anders raakt Europa achterop in de mondiale concurrentiestrijd.

Eigen vermogen versterken

Het lage investeringspeil is verklaarbaar, aldus Kaanen. Door de crisis in 2008 en de economische gevolgen daarvan kwam er druk op het versterken van de eigen vermogens. Banken en pensioenfondsen werden gedwongen hun buffers te versterken. Terwijl bij MKB-bedrijven het vermogen afnam, kregen ze van hun bank te horen dat ze hun vermogen juist moesten aansterken. Er was dus minder ruimte voor investeringen. Kaanen: "Daar komt bij het probleem dat de financieringsarmslag van het MKB beperkt is. Een MKB-bedrijf kan niet zoals het grootbedrijf lenen op de internationale kapitaalmarkt. Sterker nog: geld lenen werd voor het MKB duurder door veiligheidsopslagen en hoge rentepercentages. Veel bedrijven besloten daarom met investeren te wachten en eerst te sparen."

Adempauze

Ondernemersorganisaties als MKB Nederland en Metaalunie hebben jarenlang flink op de trom geblazen om de banken te bewegen tot een ruimhartiger kredietverlening. Met beperkt resultaat. Kaanen geeft een pluim aan de leasemaatschappijen, die het relatief goed hebben gedaan en waarvan veel gebruik is gemaakt. Ook ontstonden er kredietunies en crowdfunding initiatieven. Maar de bedragen die daardoor beschikbaar kwamen, waren relatief gering in vergelijking met het kapitaal dat banken doorgaans verstrekken voor investeringen.

Veel bedrijven hebben dus noodgedwongen een adempauze moeten nemen. Dat heeft volgens Kaanen ook een positieve kant. "Ze hebben zich kunnen en moeten heroriënteren op hun producten en diensten. Ondertussen is de aanbodzijde blijven door innoveren. Daar kunnen ze nu vruchten van plukken."

Lastenverlichting

Er zijn diverse positieve signalen dat het met de investeringsbereidheid weer de goede kant op zal gaan. De financiële sector geeft aan dat het de bedrijven financieel beter gaat; hun vermogens groeien, de bedrijfsresultaten worden beter. Kaanen noemt ook de lastenverlichting van 5 miljard euro die het kabinet op Prinsjesdag voor 2016 in het vooruitzicht heeft gesteld, een gunstig signaal. "We hebben het in de metaalindustrie jaren moeten hebben van de export, maar in de loop van dit jaar is ook de binnenlandse markt eindelijk beter geworden. Door de lastenverlichting weten bedrijven die het vooral van het binnenland moeten hebben, dat de ontwikkeling op dat vlak volgend jaar niet stuk gaat. Ze kunnen anderhalf jaar vooruit kijken."

Kaanen wijst ook op de bouwsector die aan het opkrabbelen is. "We zien ook weer lucht zitten in de bouw. Dat is een belangrijke aanjager voor een grote groep metaalbedrijven."

Zorgvuldiger

Positieve signalen dus, maar dat is volgens Kaanen geen reden voor een hallelujastemming. En die bespeurt hij gelukkig ook niet onder de Metaalunie-leden. Ook Kaanen ziet dat er tegenwoordig een andere houding is ten aanzien van investeringen dan in de jaren voor de crisis. Men is voorzichtiger geworden en overweegt veel zorgvuldiger waar geld in wordt gestoken. Er wordt veel meer gekeken wat echt nodig is en of een investering past in de bedrijfsstrategie. En er is nadrukkelijk oog voor logistiek en software om meer uit het machinepark te halen.

Flexibiliteit

Kaanen noemt het belangrijk dat metaalbedrijven bij het smeden van hun investeringsplannen vooral hun eigen flexibiliteit scherp in de gaten houden. "Zorg dat je flexibel bent. Want de lifecycles van producten en diensten worden steeds korter en de grilligheid van de markt neemt toe. Nieuwe technieken kunnen disruptief werken en hele bedrijfstakken op hun kop zetten. Kijk naar Blackberry en Nokia. Die waren ooit uitermate succesvol met hun mobiele telefoons, maar zijn weggevaagd door de smartphones van Apple en Samsung. Zorg dus dat je flexibel bent en korte doorlooptijden hebt, zodat je direct kunt reageren op veranderende omstandigheden. Flexibiliteit en reactiesnelheid; deze woorden blijven nog zeker tien jaar belangrijk."

www.metaalunie.nl

Metaalunievoorzitter Fried Kaanen (rechts), hier op werkbezoek bij een lidbedrijf: "Flexibiliteit en reactiesnelheid; deze woorden blijven nog zeker tien jaar belangrijk."

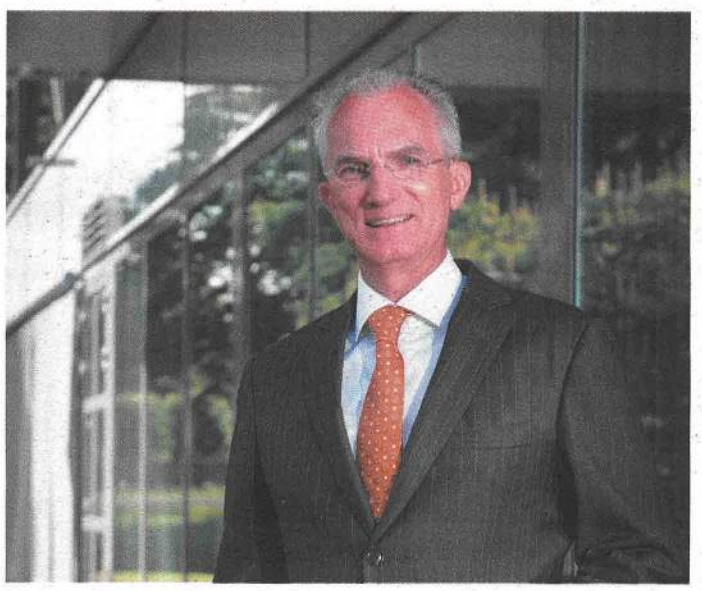

"We staan op een omslagpunt, er wordt weer geïnvesteerd."